

หัวข้อเค้าโครงเรื่องของผลงาน (รายงานวิเคราะห์นโยบายและแผน)

๑. ชื่อผลงาน การจัดทำเป้าหมายและตัวชี้วัดความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน (Land Degradation Neutrality: LDN) พ.ศ. ๒๕๖๕

๒. บทนำ/คำนำ/หลักการและเหตุผล

มติการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย สมัยที่ ๑๒ กำหนดให้แนวคิดความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดินหลักการดำเนินงานของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าประสงค์ที่ ๑๕.๓ ตัวชี้วัดที่ ๑๕.๓.๑ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างการสูญเสียที่เกิดจากความเสื่อมโทรมของที่ดินกับการพัฒนา หรือความอุดมสมบูรณ์ที่เกิดจากการฟื้นคืนความเสื่อมโทรม หรือดำเนินมาตรการจัดการที่ดินอย่างยั่งยืน โดยเน้นการผสมผสานมาตรการ ซึ่งประกอบด้วย การหลีกเลี่ยง หรือป้องกัน (avoid) การลดความรุนแรง (reduce) หรือการฟื้นฟูความเสื่อมโทรมของที่ดิน (rehabilitation) นอกจากนี้ ความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดินมีความสัมพันธ์กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่น การลดความยากจน ความมั่นคงทางอาหาร การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

ประเทศไทย ได้เข้าร่วมโครงการนำร่องในการพัฒนาศักยภาพของประเทศภาคีสมาชิกอนุสัญญา UNCCD เพื่อจัดทำเป้าหมายความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน (Land Degradation Neutrality: LDN) และได้จัดทำแผนการดำเนินงาน LDN เพื่อขับเคลื่อนการจัดทำเป้าหมายความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน ในปี ๒๕๖๐ (LDN) ในขั้นตอนการจัดทำเป้าหมายและมาตรการจะประกอบด้วยกิจกรรมหลักสำคัญ ๔ กิจกรรม ได้แก่ การจัดทำข้อมูลพื้นฐาน (Baseline) เพื่อประเมินแนวโน้มความเสื่อมโทรมสภาพแวดล้อมที่เป็นตัวกระตุ้นความเสื่อมโทรมของที่ดิน และติดตามสถานะความเสื่อมโทรมของที่ดิน การจัดทำเป้าหมาย และมาตรการในการจัดการที่ดินที่เหมาะสม เพื่ออนุรักษ์ ลดผลกระทบ และฟื้นฟูที่ดิน และเสนอข้อคิดเห็นด้านวิชาการในการกำหนดนโยบาย แนวทาง หลักเกณฑ์ และกลไกการดำเนินงานตามพันธกรณีของอนุสัญญาฯ การขยายผลแนวคิดไปสู่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการติดตามผลการดำเนินงานโดยตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับความเสื่อมโทรมของที่ดิน จะถูกนำมาใช้ในการจัดทำข้อมูลพื้นฐาน และติดตามความเปลี่ยนแปลงของการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจากปี ๒๕๕๘ ถึง ๒๕๗๓ ได้แก่ ตัวชี้วัดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน ตัวชี้วัดผลิตภาพของที่ดิน และตัวชี้วัดคาร์บอนอินทรีย์ในดิน

ดังนั้น จึงจัดทำแนวทางการจัดทำเป้าหมายและตัวชี้วัดความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน (Land Degradation Neutrality: LDN) พ.ศ. ๒๕๖๕ เพื่อให้การประเมินตัวชี้วัดความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดินในระดับพื้นที่จะเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาข้อมูลตัวชี้วัด LDN ให้มีความถูกต้องในระดับ Tier ๒ โดยใช้ปัญหาทรัพยากรดิน ที่กรมพัฒนาที่ดินมีฐานข้อมูล งานวิจัย และมาตรการในการจัดการทรัพยากรดิน นอกจากนี้ การนำหลักการ LDN มาประยุกต์ใช้ในระดับพื้นที่ จะสร้างความร่วมมือและสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และเกษตรกรผู้ใช้ที่ดินในการดูแลทรัพยากรดิน เพื่อดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาระบบทรัพยากรดิน ดังกล่าว อาทิ การวางแผนการใช้ที่ดิน การอนุรักษ์ดินและน้ำ การฟื้นฟูปรับปรุงบำรุงดิน และจัดการที่ดินให้ใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน เป็นต้น โดยโครงการจัดทำเป้าหมายและตัวชี้วัดความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน เพื่อกำหนดมาตรการการจัดการดินเสื่อมโทรมในระดับพื้นที่ เป็นการประเมินตัวชี้วัดความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน (LDN) ในระดับพื้นที่ เพื่อประเมินตัวชี้วัดตามกรอบของ UNCCD (Progress Indicators) ในระดับพื้นที่ ได้แก่ (๑) ผลิตภาพของที่ดิน (Land productivity: LUP) (๒) การกักเก็บคาร์บอนอินทรีย์ในดิน (Soil Organic Carbon Stock: SOC Stock)

(๓) พืชปกคลุมดินและการเปลี่ยนแปลงพืชปกคลุมดิน (land cover / land cover change: LUC) เพื่อนำผลจากการศึกษามาวิเคราะห์แนวโน้มความเสี่ยงของทรัพยากรที่ดิน และสรุปจัดทำเป็นคู่มือแนวทางการจัดการด้านความสมดุลของการใช้ที่ดินในระดับพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์และป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงของที่ดิน และขยายผลไปยังพื้นที่อื่นๆ ได้ อีกทั้งยังใช้เป็นฐานข้อมูลที่สำคัญในการวิเคราะห์ในระดับที่สูงขึ้น (scaling up) สำหรับจัดทำแผนการจัดการจัดทำเป้าหมายและตัวชี้วัดความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน และสนับสนุนเป้าหมายของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย และเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อวิเคราะห์เป้าหมายของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (UNCCD) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG)

๓.๒ เพื่อจัดทำแผนการพัฒนารูปร่างข้อมูล (Baseline) เป้าหมายและตัวชี้วัดความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน (Land Degradation Neutrality: LDN) พ.ศ. ๒๕๖๕

๔. ผู้ดำเนินการ

๔.๑ นายกิตติกร ฤทธิเกรียง ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ มีหน้าที่ ศึกษาวิเคราะห์ เก็บรวบรวมข้อมูลในการดำเนินงานการจัดทำแผนงานขับเคลื่อนฐานข้อมูล (Baseline) การจัดทำเป้าหมายและตัวชี้วัดความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน (Land Degradation Neutrality: LDN) พ.ศ. ๒๕๖๕ ปฏิบัติงานร้อยละ ๘๐

๔.๒ นางอรอุมา สรรพสิทธิ์โยธิน ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองแผนงาน มีหน้าที่ กำกับ ดูแล ให้คำปรึกษาเสนอแนะแนวทางการดำเนินงาน และติดตามความก้าวหน้า ปฏิบัติงานร้อยละ ๑๐

๔.๓ นางสาวพัตติกา พลสระคู ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ ผู้อำนวยการกลุ่มงานอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย มีหน้าที่ ให้คำปรึกษาในรายละเอียดของแนวทาง วิธีการพิจารณา การจัดทำแผนงานขับเคลื่อนฐานข้อมูล (Baseline) การจัดทำเป้าหมายและตัวชี้วัดความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน (Land Degradation Neutrality: LDN) พ.ศ. ๒๕๖๕ ปฏิบัติงานร้อยละ ๑๐

๕. ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินการ

ระยะเวลา ตุลาคม ๒๕๖๔ – กันยายน ๒๕๖๕

สถานที่ดำเนินการ กองแผนงาน กรมพัฒนาที่ดิน

๖. สรุปสาระและขั้นตอนการดำเนินการ

๖.๑ สรุปสาระ

การจัดทำเป้าหมายและตัวชี้วัดความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน เพื่อกำหนดมาตรการการจัดการดินเสื่อมโทรมในระดับพื้นที่ เป็นการประเมินตัวชี้วัดความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน (LDN) ในระดับพื้นที่ เพื่อประเมินตัวชี้วัดตามกรอบของ UNCCD (progress indicators) ในระดับพื้นที่ ได้แก่ (๑) ผลผลิตของที่ดิน (land productivity: LP) (๒) การกักเก็บคาร์บอนอินทรีย์ในดิน (Soil Organic Carbon Stock: SOC Stock) (๓) พืชปกคลุมดินและการเปลี่ยนแปลงพืชปกคลุมดิน (Land cover / land use change: LUC) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปร่างข้อมูล LDN ในระดับพื้นที่ สำหรับจัดทำแนวทางการจัดการด้านความสมดุลของการใช้ที่ดิน และกำหนดมาตรการการจัดการดินเสื่อมโทรมที่เหมาะสมในระดับพื้นที่

ของประเทศไทย สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการรายงานตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย

๖.๒ ขั้นตอนการดำเนินการ

๖.๒.๑ ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล และแนวทางการจัดทำ LDN ในระดับโลก และระดับประเทศ เพื่อกำหนดพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินการ และศึกษาแนวทางการประเมินความเสี่ยงของที่ดิน ด้วยแนวคิดตามตัวชี้วัดความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน เพื่อกำหนดมาตรการการจัดการดินเสื่อมโทรม ในระดับพื้นที่ ตามกรอบของ (UNCCD Progress Indicators) และต้นแบบการดำเนินงาน (Prototype) ปี ๒๕๖๔

๖.๒.๒ วิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders Analysis) เพื่อกำหนดบทบาท และหน้าที่ในการบูรณาการความร่วมมือทางวิชาการในระดับนโยบาย และระดับพื้นที่

๖.๒.๓ วิเคราะห์หน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องในการจัดทำเป้าหมายและตัวชี้วัดความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน (Land Degradation Neutrality: LDN) พ.ศ. ๒๕๖๕

๖.๒.๔ จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำเป้าหมายและตัวชี้วัดความสมดุลของการจัดการ ทรัพยากรที่ดิน (Land Degradation Neutrality: LDN) เพื่อกำหนดมาตรการการจัดการดินเสื่อมโทรม ในระดับพื้นที่

๖.๒.๕ วิเคราะห์ปัจจัยเพื่อกำหนดพื้นที่เป้าหมายโดยใช้ปัจจัยการคัดเลือกหลายหลักเกณฑ์ (Multi-criteria Analysis) ดังนี้

๑) ฐานข้อมูลการใช้ที่ดินปัจจุบัน และ ๑๐ ปี ย้อนหลัง

๒) ฐานข้อมูลพื้นที่ที่มีการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บคาร์บอนอินทรีย์ ในดิน (Soil Organic Carbon Stock: SOC Stock)

๓) ความพร้อมของหน่วยงานในด้านการประเมินผลผลิตภาพของที่ดินระดับปฐมภูมิ

๔) เป็นพื้นที่ที่มีปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินที่เกิดจากสาเหตุปัจจัยหลากหลายด้าน

๖.๒.๖ วิเคราะห์แผนงานและงบประมาณเพื่อใช้ดำเนินงานโครงการ

๖.๒.๗ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการฯ เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานการจัดทำเป้าหมายและตัวชี้วัด ความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน (Land Degradation Neutrality: LDN) พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยการ บรรยายและฝึกปฏิบัติการ

๖.๒.๘ พัฒนาคู่มือและมาตรฐานการปฏิบัติงานการจัดทำเป้าหมายและตัวชี้วัดความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน (Land Degradation Neutrality: LDN) พ.ศ. ๒๕๖๕

๖.๒.๙ พัฒนาแผนงานโครงการพัฒนาฐานข้อมูล (Baseline) การจัดทำเป้าหมายและตัวชี้วัด ความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน (Land Degradation Neutrality: LDN) พ.ศ. ๒๕๖๕

๖.๒.๑๐ รวบรวมข้อมูลรายงานผลการดำเนินงานเพื่อเสนอในการประชุมเชิงปฏิบัติการ และ ให้ข้อคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานของแต่ละพื้นที่

๖.๒.๑๑ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

๖.๒.๑๒ ปรับปรุง แก้ไข และเผยแพร่ผลการดำเนินงานเพื่อให้เกษตรกรและเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ต่อไป

๗. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

๗.๑ เชิงปริมาณ

๑. จำนวนฐานข้อมูลเป้าหมายและตัวชี้วัดความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน (LDN) ในระดับพื้นที่ ไม่น้อยกว่า ๑๒ แห่ง

๗.๒ เชิงคุณภาพ

๑. การจัดทำเป้าหมายและตัวชี้วัดความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน (Land Degradation Neutrality: LDN) พ.ศ. ๒๕๖๕ สามารถนำไปใช้ในการขับเคลื่อนการจัดทำเป้าหมายและตัวชี้วัดความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดินให้ครอบคลุมทั้งประเทศ

๒. ฐานข้อมูลเป้าหมายและตัวชี้วัดความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน (LDN) ในระดับพื้นที่สามารถนำไปใช้ในการกำหนดมาตรการให้สอดคล้องกับปัญหาและระดับความรุนแรงของความเสื่อมโทรมของที่ดินได้

๘. ประโยชน์ที่ได้รับ

๘.๑ ฐานข้อมูล LDN ในระดับพื้นที่ของประเทศไทยสามารถนำไปใช้ในการติดตามประเมินผล LDN และเป็นข้อมูลสนับสนุนการรายงานตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ตัวชี้วัดที่ ๑๕.๓.๑ และสนับสนุนการดำเนินงานภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (UNCCD)

๘.๒ กรมพัฒนาที่ดินสามารถจัดทำเป้าหมาย และตัวชี้วัดความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน (Land Degradation Neutrality: LDN) ให้สอดคล้องกับแนวคิดระดับสากล ที่มีความถูกต้องให้ครอบคลุมทั้งประเทศ

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ ศิริกร ฤทธิไกร

(นายศิริกร ฤทธิไกร)

ผู้เสนอผลงาน
วันที่ ๒๕ / พ.ย. / ๖๖

ขอรับรองว่าสัดส่วนหรือลักษณะงานในการดำเนินการของผู้เสนอข้างต้นถูกต้องตรงกับความ
จริงทุกประการ

ลงชื่อ นางสาวพัตติกา พลสระคู

(นางสาวพัตติกา พลสระคู)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานอนุสัญญาว่าด้วย
การต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย

ผู้ร่วมดำเนินการ
วันที่ ๒๕ / พ.ย. / ๖๖

ลงชื่อ (นางอรอุมา สรรพสิทธิโยธิน)

(นางอรอุมา สรรพสิทธิโยธิน)

ผู้อำนวยการกองแผนงาน

ผู้ร่วมดำเนินการ
วันที่ ๒๗ / พ.ย. / ๖๖

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นางสาวพัตติกา พลสระคู)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานอนุสัญญาว่าด้วย

การต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย

วันที่ ๒๔ / พ.อ. / ๕๖

(ผู้บังคับบัญชาที่ควบคุมดูแลการดำเนินการ)

ลงชื่อ.....

(นางอรอุมา สรรพสิทธิ์โยธิน)

ผู้อำนวยการกองแผนงาน

วันที่ ๒๗ / พ.อ. / ๕๖

ข้อเสนอแนวคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน

ของ นายกীরติกร ฤทธิเกรียง

เพื่อประกอบการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ ตำแหน่งเลขที่ ๒๔๐
สำนัก/กอง กองแผนงาน

๑. เรื่อง การพัฒนาโครงการ (Implement) เพื่อบริหารจัดการความเสื่อมโทรมของที่ดินด้วยแนวคิด
Land Degradation Neutrality : LDN กรณีศึกษา : จังหวัดนครราชสีมา

๒. หลักการและเหตุผล

กรมพัฒนาที่ดินในฐานะหน่วยงานผู้ประสานงานหลักของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย ได้การขับเคลื่อนงานด้วยแนวคิดความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน (Land Degradation Neutrality: LDN) ที่มีความเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG) เป้าประสงค์ที่ ๑๕.๓ ตัวชี้วัดที่ ๑๕.๓.๑: สัดส่วนของพื้นที่ดินเสื่อมโทรมเมื่อเทียบกับพื้นที่ทั้งหมด มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างการสูญเสียที่เกิดจากความเสื่อมโทรมของที่ดินกับการพัฒนา หรือความอุดมสมบูรณ์ที่เกิดจากการฟื้นคืนความเสื่อมโทรมหรือดำเนินมาตรการจัดการที่ดินอย่างยั่งยืน โดยปีงบประมาณ ๒๕๖๔ - ๒๕๖๖ ได้ดำเนินโครงการจัดทำเป้าหมายและตัวชี้วัดความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน (LDN baseline) เพื่อกำหนดมาตรการการจัดการดินเสื่อมโทรมในระดับพื้นที่ ทำให้ได้ข้อมูลฐาน (Baseline) ระดับพื้นที่จำนวน ๒๗ จังหวัด ที่นำไปใช้เป็นตัวชี้วัดความเสื่อมโทรมของที่ดินและขยายผลการดำเนินงานให้ครอบคลุมทั้งประเทศ ภายในปีงบประมาณ ๒๕๗๐ และต้องดำเนินการบริหารจัดการพื้นที่ (implement) ให้สอดคล้องกับสภาพภูมิสังคมและความต้องการของเกษตรกร

ดังนั้น การพัฒนาด้านแบบการพัฒนาโครงการ (Implement) เพื่อบริหารจัดการความเสื่อมโทรมของที่ดินด้วยแนวคิด (Land Degradation Neutrality : LDN) กรณีศึกษา : จังหวัดนครราชสีมา จึงทำให้ได้แนวทางการดำเนินงานโครงการสามารถขับเคลื่อนเป้าหมายสำคัญระดับประเทศและแผนปฏิบัติการของกรมพัฒนาที่ดิน คือ ๑) สัดส่วนของพื้นที่ดินเสื่อมโทรมเมื่อเทียบกับพื้นที่ทั้งหมด ๒) พื้นที่เกษตรกรรมได้รับการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน ไม่น้อยกว่า ๑๕ ล้านไร่ ภายในปี ๒๕๗๐ และ ๓) พื้นที่เพาะปลูกพืชที่ไม่เหมาะสมลดลง ร้อยละ ๑๐ ภายในปี ๒๕๗๐ นำไปสู่การขยายผลในการจัดการความเสื่อมโทรมของที่ดินให้ครอบคลุมทั้งประเทศ และให้เกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์ที่ดินได้อย่างเหมาะสมตามศักยภาพของพื้นที่เกิดความสมดุลของทรัพยากรที่ดินและสิ่งแวดล้อม

๓.บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

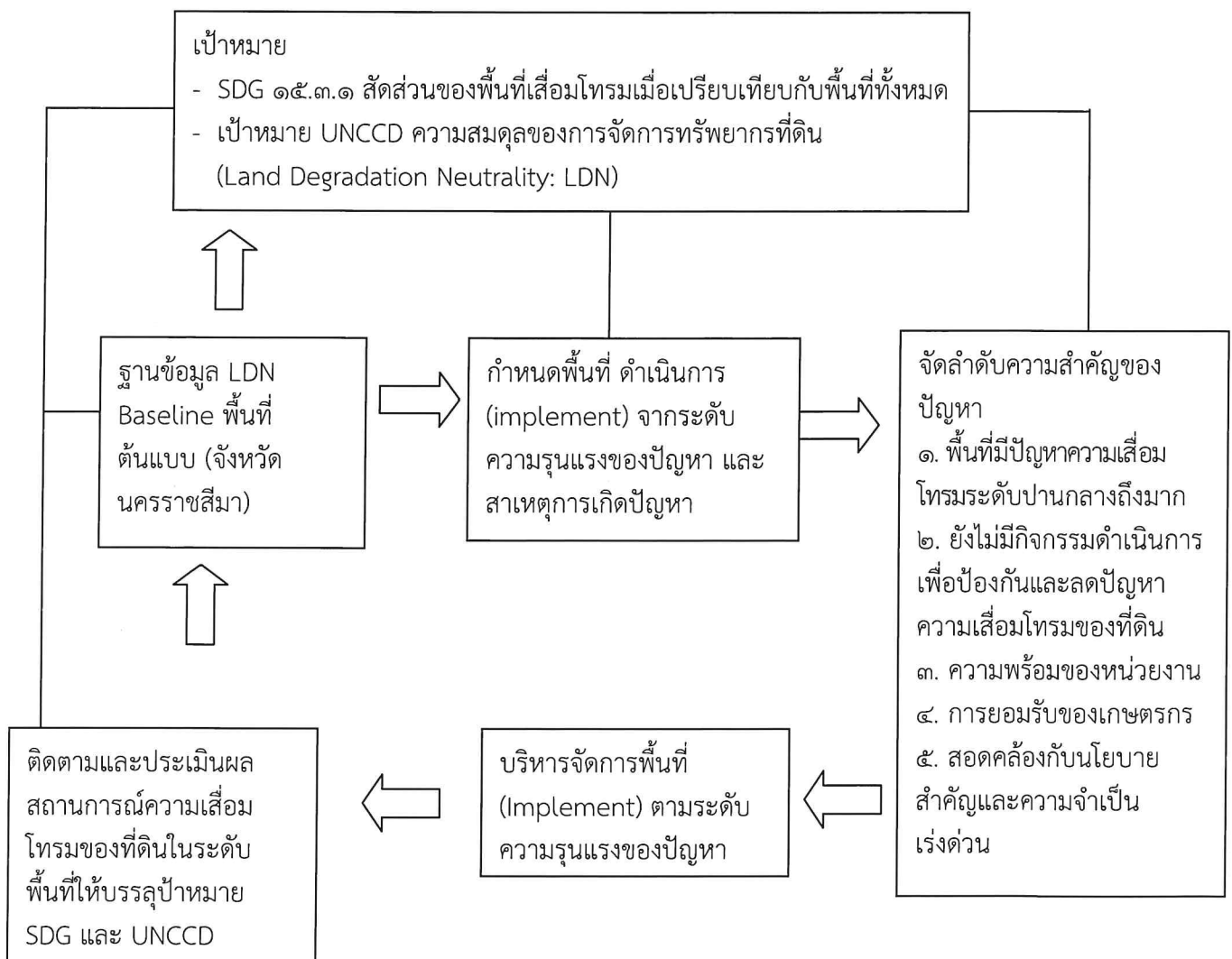
บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ

จากการประเมินสถานการณ์ความเสื่อมโทรมของที่ดินในพื้นที่ต้นแบบจังหวัดนครราชสีมา ที่ประกอบด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลตัวชี้วัดตามแนวคิด LDN ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินหรือสิ่งปกคลุมดิน (LUC baseline) การเปลี่ยนแปลงความสามารถในการให้ผลผลิตของที่ดิน (NPP baseline) และการเปลี่ยนแปลงปริมาณคาร์บอนอินทรีย์ในดิน เพื่อจัดทำตัวชี้วัดปริมาณคาร์บอนอินทรีย์ในดิน (SOC baseline) พบว่า จังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่ที่มีความเสื่อมโทรมของที่ดิน (Degraded) มีเนื้อที่ ๑,๒๘๗,๓๐๐ ไร่ หรือร้อยละ ๑๐.๐๕ ของเนื้อที่จังหวัด พื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงในทางบวก (Improved) หรือฟื้นคืนจากความเสื่อมโทรมของที่ดิน มีเนื้อที่ ๒,๖๗๖,๘๖๒ ไร่ หรือร้อยละ ๒๐.๙๐ ของเนื้อที่จังหวัด และมีพื้นที่ที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือมีสถานะคงเดิม (Stable) มีเนื้อที่ ๘,๘๔๔,๕๖๕ หรือร้อยละ ๖๙.๐๕ ของเนื้อที่จังหวัด

ทั้งนี้ ในการบรรลุความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน (Land Degradation Neutrality: LDN) ได้มีการนำหลักการของ LDN ผสมผสานเข้ากับการจัดทำตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ปี ค.ศ. ๒๐๑๕ - ๒๐๓๐ (Sustainable Development Goals-SDGs) เป้าประสงค์ที่ ๑๕ ตัวชี้วัดที่ ๑๕.๓.๑ ซึ่งกำหนดว่า “สัดส่วนของพื้นที่ดินที่ได้รับความเสื่อมโทรมเทียบกับพื้นที่ทั้งหมด ดังนั้น สถานะความเสื่อมโทรมของที่ดิน (LDN baseline) จังหวัดนครราชสีมา ณ ปีฐาน (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๖๔) มีสัดส่วนพื้นที่เสื่อมโทรมอยู่ร้อยละ ๑๐.๐๕ ของเนื้อที่จังหวัด เมื่อนำพื้นที่เสื่อมโทรมของจังหวัดนครราชสีมา มาจัดระดับความรุนแรงของพื้นที่เสื่อมโทรมเพื่อจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ที่จะกำหนดเป้าหมายในการป้องกัน และฟื้นฟูพื้นที่เสื่อมโทรม โดยใช้มาตรการต่างๆ เหมาะสมในการจัดการทรัพยากร

โดยการกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันและฟื้นฟูพื้นที่เสื่อมโทรมของที่ดิน ต้องใช้เกณฑ์ในการพิจารณาจากแนวคิดความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดินเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย ๑) สาเหตุหรือปัจจัยตามตัวชี้วัดความเสื่อมโทรมทั้ง ๓ ตัวชี้วัด ๒) ความต้องการของชุมชน เกษตรกร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ และ ๓) รูปแบบมาตรการด้านการจัดการ ความเสื่อมโทรมของที่ดิน ตามมาตรฐานและหลักวิชาการ จากการสอบถามเกษตรกร หมอдинอาสา และเจ้าหน้าที่ภาครัฐในพื้นที่ (ดังกรอบแนวคิด)

กรอบแนวคิด



ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

๑. วิเคราะห์ฐานข้อมูล LDN Baseline ปี ๒๕๖๔ – ๒๕๖๖ เพื่อคัดเลือกพื้นที่ต้นแบบในการบริหารจัดการ

๒. นำข้อมูลพื้นที่ดินเสื่อมโทรมของจังหวัดนครราชสีมา มาวิเคราะห์สาเหตุปัจจัยความเสื่อมโทรมของที่ดิน เพื่อกำหนดมาตรการที่เหมาะสมในการจัดการความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดินในระดับพื้นที่ ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และหน่วยงานภาคีเครือข่าย

๓. วิเคราะห์พื้นที่เป้าหมายตามกรอบงบประมาณ เพื่อบริหารจัดการความเสื่อมโทรมของที่ดิน ด้วยการอนุรักษ์ดินและน้ำ ปรับปรุงฟื้นฟูที่ดินตามแนวคิดความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน (Land Degradation Neutrality: LDN)

๔. จัดเก็บข้อมูลตามตัวชี้วัดและติดตามการเปลี่ยนแปลงของการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ตัวชี้วัดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน ตัวชี้วัดผลผลิตภาพของที่ดิน และตัวชี้วัดคาร์บอนอินทรีย์ในดิน และติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเพื่อประเมินความเสื่อมโทรมของที่ดินทั่วประเทศ

ข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้น

การกำหนดมาตรการจัดการความเสื่อมโทรมของที่ดิน ต้องใช้หลักการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ที่เน้นการบริหารจัดการจากสภาพปัญหาและสาเหตุที่แท้จริงทั้งสภาพทางกายภาพ สังคมและเศรษฐกิจ ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน มีการบูรณาการและเชื่อมโยงทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน ชุมชนหรือประชาสังคม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแผนงานโครงการลงสู่ระดับพื้นที่ เกิดประโยชน์สูงสุด แก่เกษตรกรและผู้ใช้ที่ดิน จำเป็นต้องบูรณาการแผนงานโครงการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาโครงการในพื้นที่เกษตรกรรม

แนวทางแก้ไข

กำหนดเป้าหมายพื้นที่ดำเนินการ โดยบูรณาการแผนงานโครงการผ่านภาคีเครือข่ายและกลไกของคณะกรรมการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายใต้แผนปฏิบัติการแห่งชาติของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการบรรลุวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ ข้อที่ ๑ : เพื่อพัฒนาสภาพของระบบนิเวศที่ได้รับผลกระทบ ต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย/ความเสื่อมโทรมของที่ดิน ส่งเสริมให้เกิดการจัดการที่ดินและสนับสนุนความสมดุลของการจัดการทรัพยากรที่ดิน (Land Degradation Neutrality: LDN)

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๔.๑ กรมพัฒนาที่ดินสามารถนำข้อมูลสถานการณ์ความเสื่อมโทรมของที่ดิน พื้นที่ จังหวัดนครราชสีมา ไปใช้ในการสนับสนุนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ ๑๕.๓.๑ สัดส่วนของพื้นที่ดินเสื่อมโทรมลดลงเมื่อเทียบกับพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด

๔.๒ สามารถจัดทำแผนงานโครงการเชิงบูรณาการตามภารกิจของกรมฯ เพื่อขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการแห่งชาติของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทรายได้ครอบคลุมวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์

๔.๓ เกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์ที่ดินได้อย่างเหมาะสม เกิดความสมดุลของทรัพยากรที่ดินและสิ่งแวดล้อม

๕.ตัวชี้วัดความสำเร็จ

เชิงปริมาณ : พื้นที่ดินเสื่อมโทรมในพื้นที่เกษตรกรรมได้รับการบริหารจัดการสอดคล้องกับระดับความรุนแรงและสภาพปัญหาของพื้นที่ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ภายในปี ๒๕๗๐

เชิงคุณภาพ : เกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์ที่ดินได้อย่างเหมาะสม เกิดความสมดุลของทรัพยากรที่ดินและสิ่งแวดล้อม

ลงชื่อ กীরติกร ฤทธิเกรียง

(นายกীরติกร ฤทธิเกรียง)

ผู้ขอประเมิน

วันที่ ๒๔ / ๒ / ๒๕๖๖

ความเห็นของผู้บังคับบัญชาระดับกอง หรือสำนัก

(ระบุความเห็น)

.....

ลงชื่อ.....

(นางอรอุมา สรรพสิทธิโยธิน)

ผู้อำนวยการกองแผนงาน

วันที่ ๒๗ / ๗ / ๖๖